

Bestandsplan for Nord Østerdal – Røros Elgregion

2022-2025

Vestre område

1 Innledning

Elgregion Nord-Østerdal-Røros ble formelt etablert 11. mars 1995 med tilslutning fra vald i følgende kommuner: Alvdal, Tynset, Tolga, Engerdal og Os kommuner i Hedmark fylke samt Røros og Holtålen (Ålen) kommuner i Sør-Trøndelag. Øvre Rendalen ble med i regionen fra 2000. Det har vært noe utskiftning av medlemsmassen over tid.

Merkeprosjektet og trekkregistreringer har dokumentert at det er 2 hovedtrekk, et østlig og et vestlig, med adskilte sommer og vinterbeiteområder. Som en konsekvens av dette ble det enighet om å dele regionen i 2 arbeidsområder med et felles styre.

Bestandsplanen som nå legges fram, er den 7 i regionens historie, og gjøres gjeldende for perioden 2022-2025. Deler av planen er felles for de to arbeidsområdene, andre deler av planen er adskilt for de to arbeidsområdene. Når planen er godkjent av årsmøtet blir bestandsplanen bindende for elgregionens medlemmer.

Elgregionens nye plan kan etter gjeldende regelverk sammen med en avskytingsplan godkjennes av offentlig myndighet og gi direkte grunnlag for tildeling av fellingstillatelser slik den forrige bestandsplanen gjorde. Kommende planperiode vil kreve oppfølging lokalt med kommunale vedtak om kvoter og tildeling til godkjente vald. Med utgangspunkt i elgregionens plan kan godkjente vald lage lokale bestandsplaner som legges fram for kommunen til godkjenning.

Elgregionen forventer at kommunene slutter seg lojalt til planen, og legger den til grunn for sine vedtak og tildelinger av kvoter.

1.1 Medlemmer vestre område

Vald	Kommune
Ålen Bestandsplanområde	Holtålen
Åsmarka jaktvald	Holtålen
Dalsbygda jaktlag	Os
Os/Nøra viltstellområde	Os
Tolga viltstellområde	Tolga
Tolga Øst viltstellområde	Tolga
Vingelen Utmarkslag viltstellområde	Tolga
Tynset elgvald	Tynset
Kvikne elgvald	Tynset
ØRU	Rendalen

1.2 Bakgrunn-registreringer

Det er merket 158 elg innenfor elgregionen siden 1993. Det ble i 2005 utarbeidet en oversikt over merka elgene med når og hvor de er merka, og med en kartdel hvor hovedtrekkene sommer og vinter er digitalisert. Hovedtrekkene går i nord/sør- og vest/øst retning fra/til vinterbeite.

Gjennom merkeprosjektet er det registrert at snøforholdene hovedsakelig styrer trekketidspunktene, men noen få elger ser ut til å trekke noe mer uavhengig av snøen. Disse dyrene kan begynne trekket allerede under elgjakta og er fremme i vinterområdene før det er kommet noe snø av betydning. På den andre siden er det enkelte dyr som blir stående igjen i

sommerområdene langt utover høsten/vinteren. Det er de samme dyrene fra år til år, som enten trekker tidlig eller sent. Det må også antas at kalvene til disse kollene vil få samme trekkrytmen.

Snødybden utover vinteren ser ut til delvis å styre lengden av trekket det enkelte år.

De eldre kollene bruker de samme sommerområdene hvert år. Når de først har etablert område vil de tilbringe sommeren i samme trakten resten av livet. Noen radiomerka elgkoller ble peilet i tiden rundt kalving, og det viste seg at de velger samme kalvingsplass fra det ene året til det andre.

De få oksene vi har fulgt synes i hovedsak å bruke de samme sommer- og brunstområdene fra år til år, men særlig et stykke ut i brunsten begynner de å vandre over noe større områder.

Kartene over trekkregistreringene ligger på hjemmesida til elgregionen **www.fjellelg.no**

2 Bestandsplanperiode 2022-2025

Planen gjelder for perioden 2022-2025.

2.1 Målsettinger tiltak

2.1.1 Hovedmål

Bestandsplanens hovedmål er å tilrettelegge for en bærekraftig utvikling av elgstammen gjennom en stammevis forvaltning med høy produksjon, sunne og friske dyr, riktig kjønns- og aldersfordeling, som er tilpasset beiteressurser, skogbruk, trafikk og andre samfunnsinteresser.

I kommende planperiode har NØRE som målsetting å ha et kjønnsforhold i elgstammen på 1,2 – 1,5 ku pr. okse.

I bestandsplanperioden (2022-2025) er målsettingen å holde elgstammen slik at det oppnås en positiv utvikling som i løpet av 10-15 år gir en gjennomsnittlig beitegrad på maksimalt 2,0 på furu i vinterbeiteområdet for vestre arbeidsområde.

2.1.2 Delmål

- Alle lag skal føre Sett-elg data. Dette for å få ut gode statistikker i hjorteviltregisteret som kan brukes med tanke på tildeling av fellingstillatelser.
- NØRE skal ha årlig beite/tiltaksavgift på felte dyr, dette skal bl.a. dekke tiltak i forbindelse med årlige forebyggende tiltak i forbindelse med viltpåkjørsler. Avgiften skal også dekke utgiftene i forbindelse med NØRE`s retningslinjer for skade erstatning og årlige overvåkningstakster.
- Det anbefales alle vald/rettighetshavere å benytte seg av gjeldene jaktidsrammer slik at vi lettere kan oppnå bestandsmålene til regionen.
- Det gjennomføres årlige overvåkningstakster i vestre område med unntak av Holtålen. Vi begynner også med registreringer av møkkruker på takstflatene, slik at vi kan underbygge resultatene enda bedre i forhold til bestandsstørrelse.

2.1.3 Tiltak

- Fastsette årlig medlemsavgift og beite/tiltaksavgift av en slik størrelse at de planlagte tiltakene kan gjennomføres, samt utarbeide årlig driftsbudsjett.
- Hindre elgens trekk ned i Glommadalføret med foring for å hindre påkjørsler på vei og jernbane. Dette i tråd med Mattilsynets føringer med tanke på forskriftene om sjukdommen CWD.
- Gjennomføre praktiske tiltak i de hardest belasta vinterbeiteområdene ved tilskudd til markberedning og hogst/tykning av furu til elgen. Det skal jobbes for att støttetiltakene blir bedre kjent.
- Taksere hogstklasse II, og gi bidrag til tiltak for å begrense skaden.
- Alle felte dyr skal kontrolleres i henhold til kjønn, alder og vekt.

2.1.4 Retningslinjer for bruk av beite/tiltaksavgift

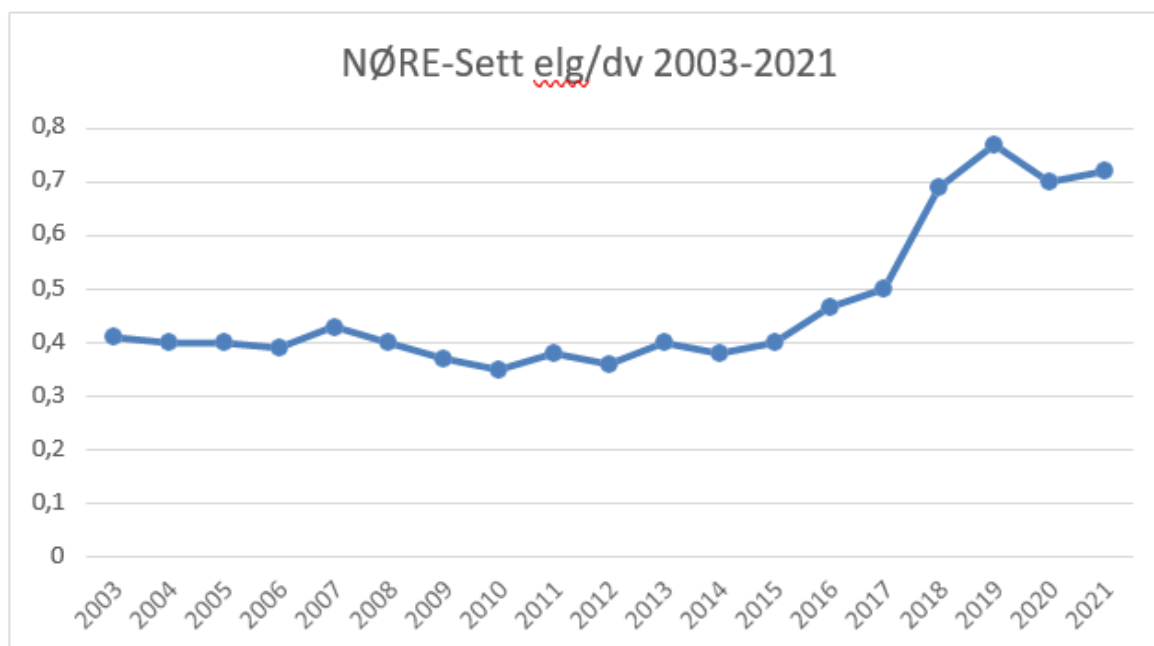
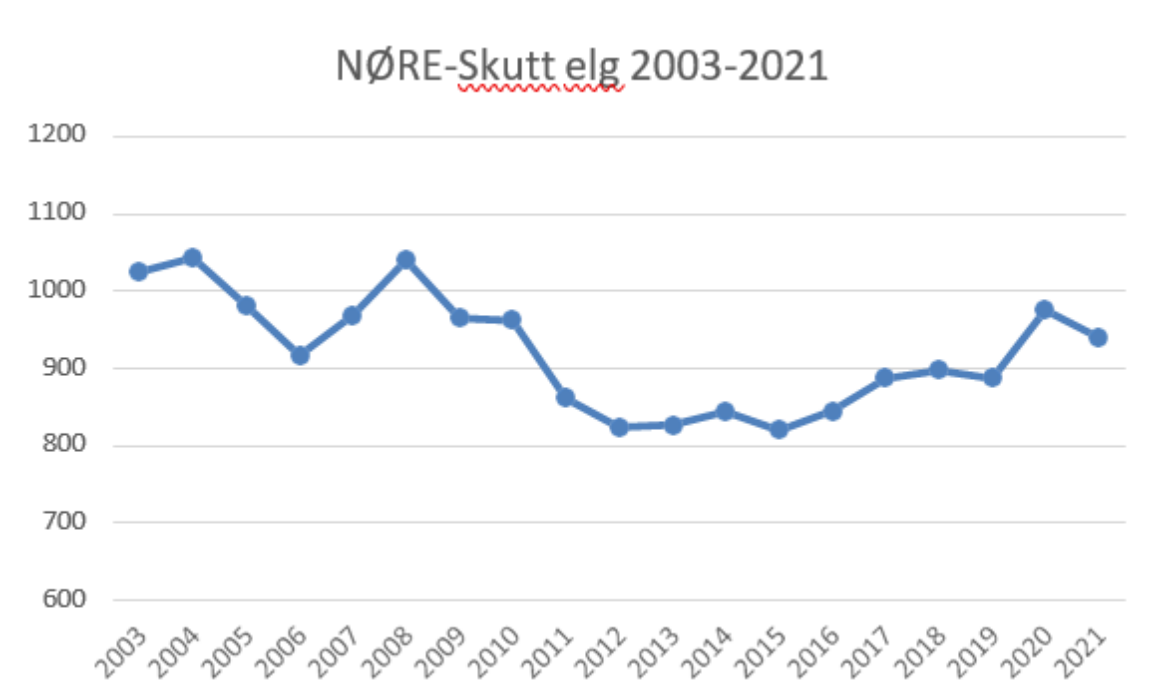
Ordningen med beite-/tiltaksavgift har som siktemål å bidra til en reduksjon av skogskader i beiteutsatte vinterbeiteområder. Det skal også gies bidrag til skogeiere i spesielt hardt belasta vinterbeiteområder. Beite og tiltaksavgiften kan også brukes til planmessig foring av elg, i tråd med mattilsynets føringer med tanke på forskriftene om sjukdommen CWD. Dette er et tiltak for å hindre ulykker på vei og jernbane.

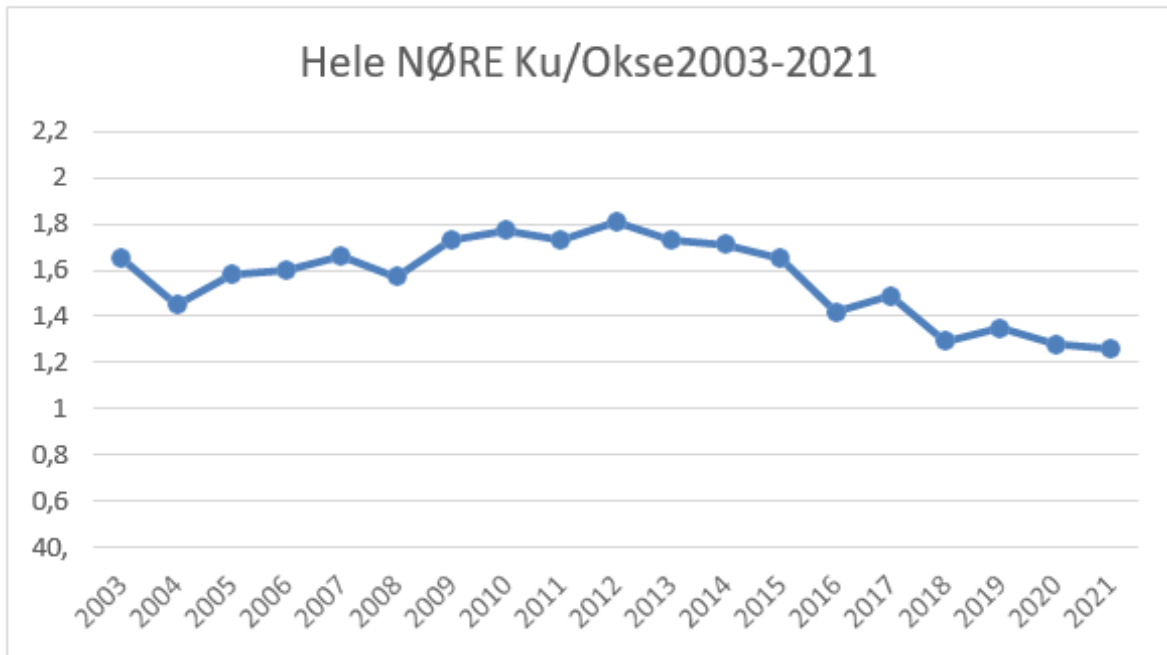
Det blir nå gitt en samlet tildeling over fire år og beite/tiltaksavgiften betales pr. skutte dyr det enkelte år. Avgiften fastsettes av årsmøte og administreres av elgregion. Avgift som kommer inn fra det enkelte område i vestre del, skal brukes til spesielle tiltak innen det tilhørende vinterbeiteområdets vestre del.

Innenfor vedtatte områder kan det iverksettes tiltak som markberedning, toppreising, avvirkning av furuskog og skade erstatning. Slike tiltak skal forhånds godkjennes av den enkelte styrerepresentanten for sin kommune i tråd med føringer gitt av Mattilsynet i forhold til forskriftene som omhandler CWD, og Nøres egne retningslinjer.

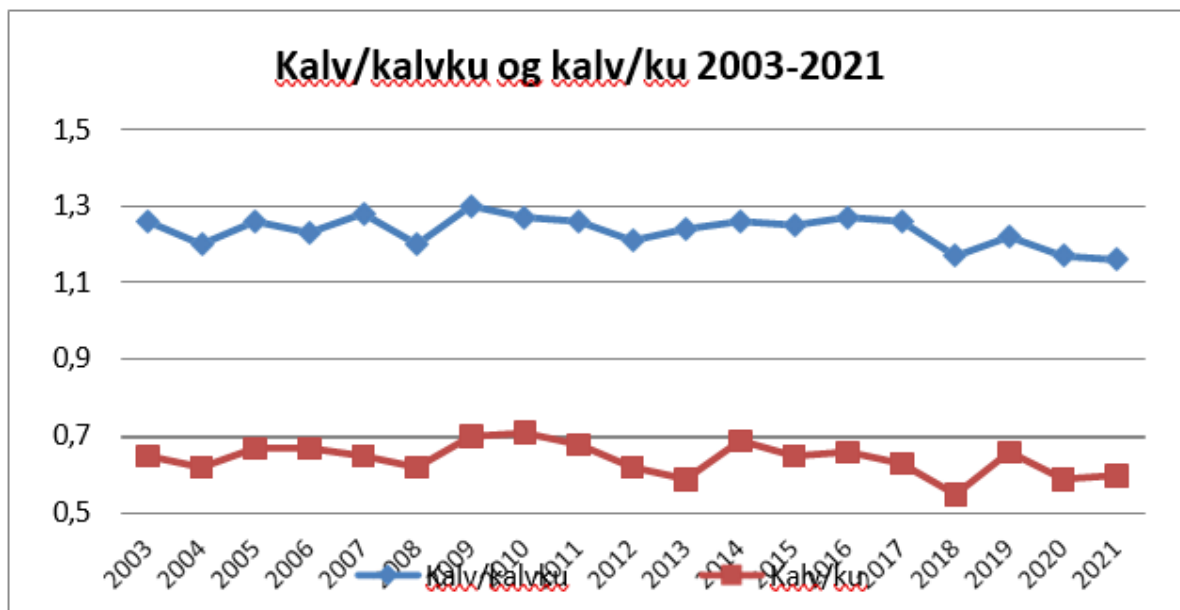
Styret/årsmøte kan også bestemme at det kan brukes av beite/tiltaksavgiften til bl.a. å framskaffe mer kunnskap om elgstammen og dens bruk av områdene. Gjennomføre overvåkningstakst i vinterbeiteområdene. Dette kan være utfyllende merkinger, tellinger, hovedoppgaver o.l. I svært beiteutsatte områder kan det gis mulighet for utbetaling av erstatning for skogskader.

2.2 Bestandsoversikt

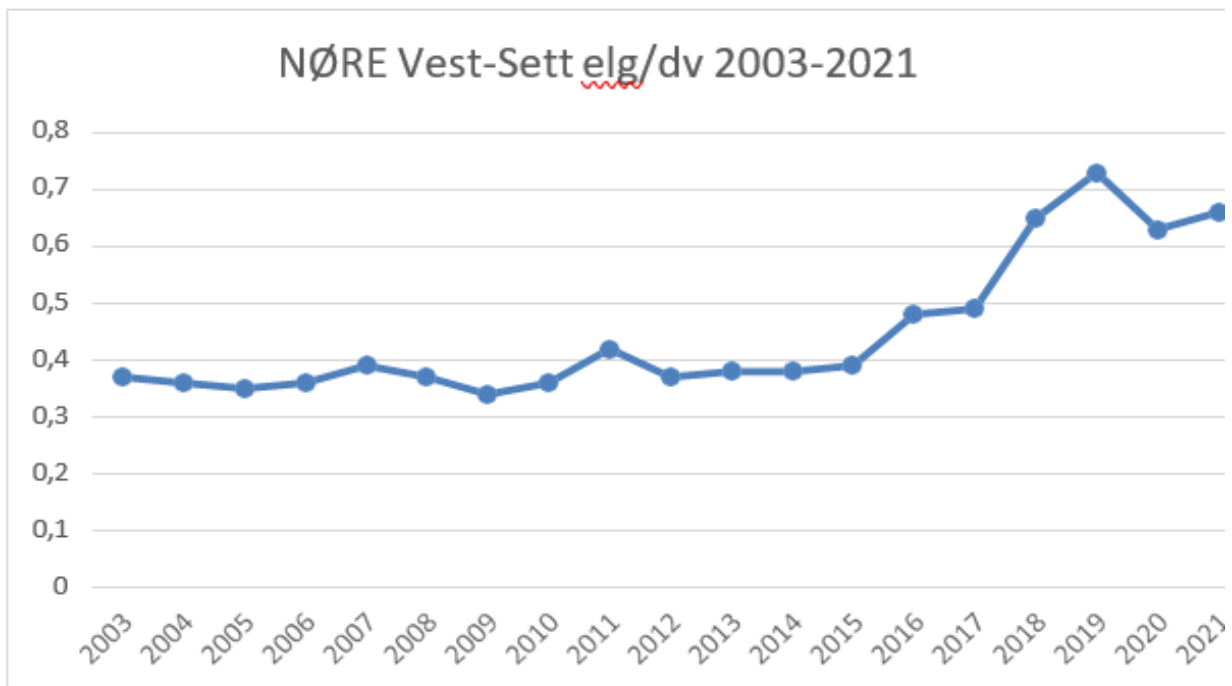
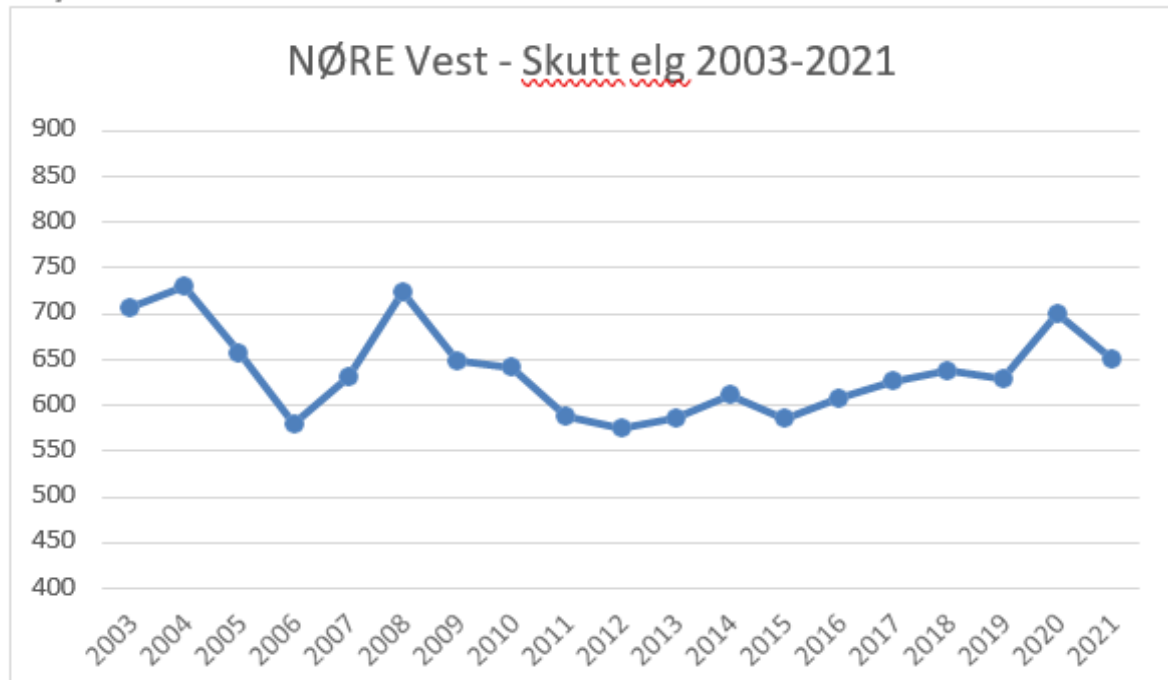

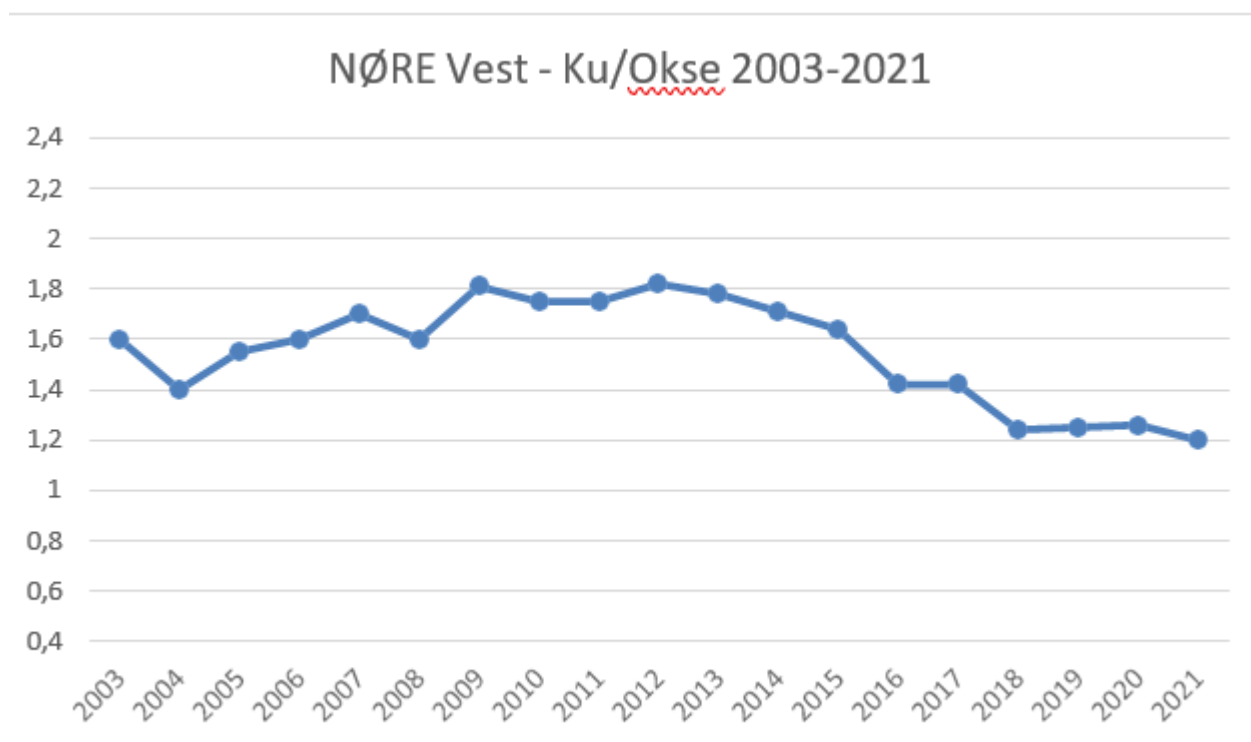
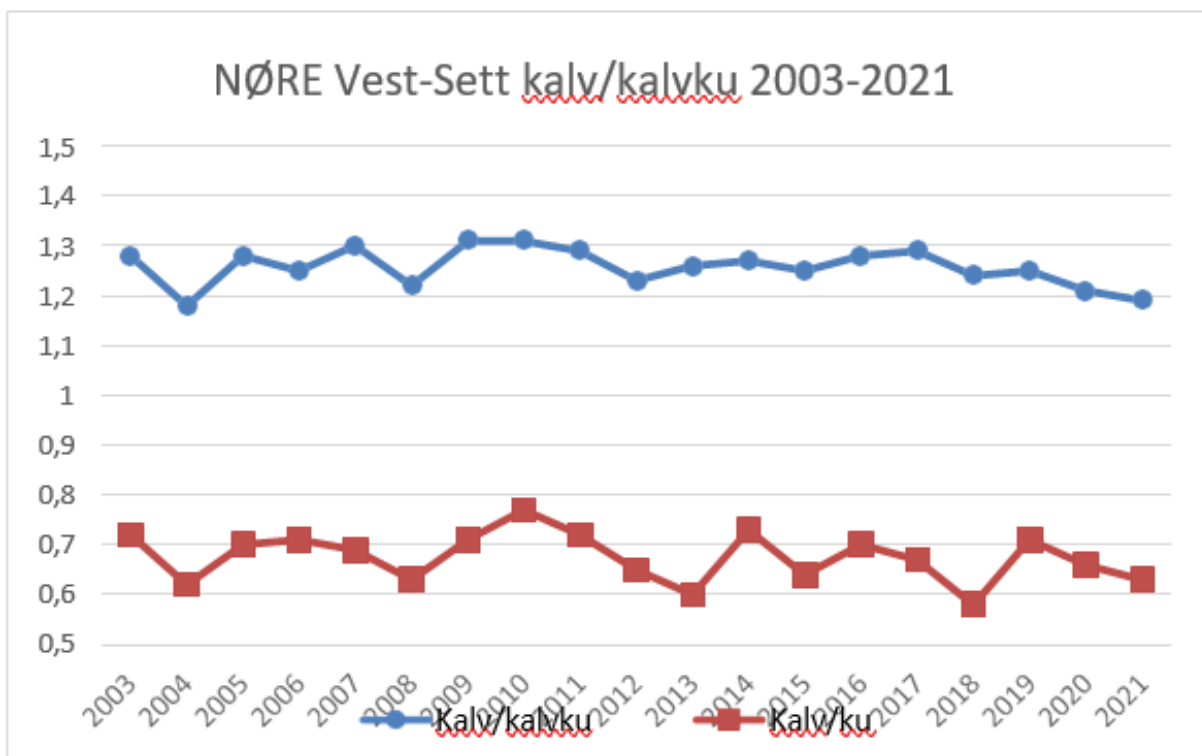

Ku /okseforholdet er nå i nedre del av målsettingen på 1,2-1,5. For hele NØRE.

NØRE Vest

Ku:okse forholdet i vest ligger nå på 1,2 som er i underkant av målsettingen.

2.3 Avskytingsmodeller

Avskytingsmodeller i planperioden:

Utarbeide 4-årige avskytingsmodeller i samsvar med målsettingene og den aktuelle bestandssituasjon innen den enkelte kommune. Regionen anbefaler en vektgrense på 150 kg for nedklassifisering til ungdyr i vald med bestandsplan. Lokale forhold kan medføre at denne grensen justeres lokalt. I statistikksammenheng må alle dyr føres etter sin biologiske alder.

Elgbestanden i NØRE har individuelle forskjeller, dette gjelder bl.a. produktivitet, tetthet og ku/okse forholdet i elgstammen. Det vil i planperioden kunne være behov for å benytte forskjellige avskytingsmodeller i ulike deler av regionen for å nå de felles målsettingene som det er enighet om og for å ta hensyn til rettighetshavernes formelle organisering i forhold til kommunene.

For alle godkjente vald som søker kommunen om godkjenning av bestandsplan etter hjorteviltforskriftens § 16 skal det legges opp til følgende avskyting i regionen som fordeles ut fra en av følgende 3 modeller:

Avskytingsmodeller i planperioden for Vestre område:

Model 1.

32 % Ku

42 % Okse

26 % Kalv

Okseavskyting i bestandsplanperioden: Det henstilles om å fordele oksekvota på 1/3 stor og 2/3 liten okse med en begrensning på takkantall tilpasset oksebestanden i det aktuelle valdet (normalt maks 2 eller 3 takker på ei side).

Model 2:

15% eldre ku

20% okse

65% kalv/ungdyr.

Denne modellen kan over tid føre til et skjevt kjønnsforhold i stammen. Dersom ku:okse forholdet overstiger 1:1,5 skal 1,5 års okse inngå i oksekvota.

2.4 Avskytingsplan og forholdet til bestandsplanen

Denne planen fungerer som bestandsplan for vald som er medlemmer av NØRE, men det kan være nødvendig å fordele tildelt kvote på de enkelte grunneierlag eller felt ved hjelp av en avskytingsplan.

Bestandsplanen legger opp til en plan over avskyting på 4- år.

Etter planperiodens 2 første år vurderes bestandsutviklingen i de arbeidsområdet og om nødvendig justeres årlig kvote slik at bestandsplanmålene oppnås.

Det forventes at rettighetshaveren følger opp sine egne avskytingsplaner. Dette er viktig for å kunne oppnå det vedtatte målsettinger om stammestørrelse og sammensetning av stammen over tid. I løpet av en bestandsplanperiode, skal avskytingen være tilnærmet lik vedtatt avskytingsprofil. Valdene i NØRE oppfordres til så langt det er mulig å unngå avskytingsregler/særbestemmelser i sine bestemmelser for jaktutøvelsen, og å utnytte gjeldende jakttider for å nå målet om minst 80% felling.

NØRE anbefaler at alle vald har ordning for uttak av skrapdyr. Dette gjelder i størst grad ungdyr og kalv, men også for voksne dyr som er tatt opp tidligere år. Dette for å unngå at jegere avstår fra å skyte små dyr i påvente av større. Tilbakemeldingen fra flere vald er at dette skjer hvert år.

NØRE anbefaler derfor at det settes en vektgrense som er tilpasset området for nedklassifisering av ungdyr til kalv på eksempelvis 100 – 115 kg.

For kalv kan dette gjøres slik at kalver under eksempelvis 45 kg ikke belastes lagets kvote, men går på valdets totale kvote. Det er sjelden at man kommer i den situasjonen at hele valdets totale kvote er fylt. Er denne fylt må det fra valdet settes begrensninger når den totale kvoten er fylt.

2.4.1 Kvote og avskytingsmodeller

Kommune	Tildelinger vestre region	Model
Ålen	50	2
Røros vest	60	1
Os vest	120	1
Tolga	225	1
Tynset	235	1
ØRU	92	1
Sum tildelinger	787	

NØRES målsetting forutsetter en fellingsprosent på ca. 80-85% felling av tildelte dyr årlig.

Tvilling ku: Andelen ku som har tvillinger i en bestand, kan generelt sees på som et parameter som sier noe om elgbestandens kondisjon. For øvrig henger elgkuas evne til å produsere tvillinger sammen med både vekt, alder og gener. Vi anbefaler rettighetshaverne å ta hensyn til dette, og ha med seg tvilling kua med kalver inn i videre produksjon.

2.4.2 Regulering av årlig kvote i bestandsplanperioden

I planen er det lagt opp til en mulig revidering av kvote etter de 2 første år. Det kan ut over dette være behov i hvert enkelt vald å gjøre justeringer mellom år.

Miljødirektoratet antyder at en årlig overføring av kvote på inntil 10 % av fellingstillatelsene normalt kan aksepteres av kommunen.

For NØRE kan det årlig overføres inntil ti prosent av fellings-tillatelsene i hvert enkelt vald ved avvik i forventet felling eller ved en større vekst i bestanden enn forutsatt.

I tillegg skal fordelingen mellom kjønn i fellingen være mest mulig lik valgt avskytingsprofil etter endt bestandsplanperiode. Er det avvik i fordelingen mellom kjønn i fellingen ett år, kan dette rettes opp påfølgende år ved at kjønnsfordelingen i tildelingen justeres etter avskytingen foregående år.

2.4.3 Kontroll av felte dyr.

Alle medlemmer skal ha kontroll ordning som sørger for veiing og kontrollerer alder og kjønn.

2.4.4 Sett elg

Det viktigste data -grunnlaget i elg - forvaltningen ved siden av fellingstillatelsen fås gjennom jaktlagenes innrapportering av sett elg og felt elg. Dette brukes som grunnlag for vurdering av utviklingen av elgbestanden.

2.5 Arealoversikt i vestre arbeidsområde

Arealoversikt pr Kommune

Kommune	Total areal i km2	Tellende areal vestre område
Holtålen (Ålen)	1209	230.675
Os	1039	111.000
Tolga	1122	626.300
Tynset	1870	896.500
ØRU		490.900
I alt		2 355 375

Oversikt over vald i vestre område

Vald	Kommune
Ålen Bestandsplanområde	Holtålen
Åsmarka jaktvald	Holtålen
Dalsbygda jaktlag	Os
Os/Nøra viltstellområde	Os
Tolga viltstellområde	Tolga
Tolga Øst viltstellområde	Tolga
Vingelen Utmarkslag viltstellområde	Tolga
Tynset elgvald	Tynset
Kvikne elgvald	Tynset
ØRU	Rendalen

Tellende areal i alt vestre arbeidsområde 2 355 375 dekar

2.6 Vinterbeiter

Kommune	År	Furu	Bjørk	Ros+vier
Os	2014	1,4	1,5	
	2015	1,4	1,4	
	2016	1,3	1,4	
	2017	1,4	1,4	
	2018	1,9	1,7	
	2019	1,5	2,4	3,8
	2020	1,5	2	3,1
	2021	1,4	1,7	3,4
Tolga	2014	1,8	1,7	
	2015	1,5	1,6	
	2016	1,4	1,6	
	2017	1,5	1,5	
	2018	1,7	1,8	
	2019	1,9	2,6	3,7
	2020	1,6	2,1	3,5
	2021	1,5	1,7	3,4
Tynset	2014	1,8	1,7	
	2015	1,6	1,6	
	2016	1,3	1,6	
	2017	1,5	1,6	
	2018	1,8	1,7	
	2019	1,8	2,7	3,3
	2020	1,8	2,1	2,3
	2021	2	2,2	3
ØRU	2014	1,4	1,5	
	2015	1,6	1,7	
	2016	1,4	1,5	
	2017	1,5	1,5	
	2018	1,6	1,7	
	2019	2,2	2,2	
	2020	2,7	2,7	3,5
	2021	2,7	2,4	3,8
Engerdal	2019	2,1	3,5	4,0
	2020	1,7	2,5	4,0
	2021	1,1	3,8	3,9

NØRE Totalt

År	Furu	Bjørk	Ros+vier
2014	1,6	1,6	
2015	1,5	1,6	
2016	1,4	1,5	
2017	1,5	1,5	
2018	1,8	1,7	
2019	1,9	2,7	3,7
2020	1,9	2,3	3,7
2021	1,8	2,4	3,5

Flatene ligger sentralt i vinterbeiteområde, og varierer noe fra år til år. Dette for å få et representativt utvalg i vinterbeiteområdene. Det takseres 4-8 flater i alle kommuner. Nord-Østerdal Røros elgregion sin målsetting om en beitegrad på under 2, er i gjennomsnitt oppnådd på takstflatene.

2.6.1 Beitegrad

Med beitegrad menes hvor stor andel skudd på trær som har vært utsatt for elgbeiting

Deles i 4 grader:

Beitegrad 1: ingen eller ubetydelig beiting

Beitegrad 2: inntil 1/3 av kvist utsatt for beiting

Beitegrad 3: 1/3 - 2/3 av kvist utsatt for beiting

Beitegrad 4: >2/3 av kvist utsatt for beiting

Undersøkelser viser at et tre opprettholder produksjonen av nye skudd ved

En årlig beitebelastning på ca. 40 % av nye skudd, d.v.s. dominerende beitegrad på 2,2.

Beitegrad 3 og 4 betyr at beitene er overbelastet og både kvalitet og kvantitet vil avta år etter år inntil planten dør.

2.7 Vedlegg

NØRE grafer 2003 – 2021
Overvåkingstakst. Rapport.